

Lidfyf ijh(ik 1
2016&17
d(M&nI oha
fo"i; &fglnh

I e; &3 ?k/s

i uM&l&90

fun&k&

- 1- bl izu i= dspkj [Ml g& d] [k x] o] ?A
- 2- pkjla [Ml&dsizul&dsMrrj nsik vfuok; Zg&
- 3- ; Fkl lko iR; d [Ml dsmRrj Øe'k%nft, A

[k.M&d

ið 1 fuEufyf[kr x|k&k dls/; kui&dl i<dj uhsfn, x, izul&dsM&lkj fyf[k,&

tgk Hh ufn; k vk dj feyrh g&ml LFku dlsgekjs n&sk earf&Z dgusdk fjokt+g&v& ; g d&oy
 fjokt+dh clr ughag&ge I pep ekursg&fd vyx vyx ufn; k&eaLuku djusl&sftruk
 iq; g&rk g&ml lsdgh&v&/kd iq; I æe Luku djuseag& f&urqH&kr vkt ftl n&lg l&s
 x&dj jgk g&ml eavl yh I æe osLFku&losl H&k; i rFk ose&p g&ftu ij , d l&svf/kd H&k&k; i
 , d= g&rk g&ml ufn; k& dh fo"l&skrk ; g g&sf d os viuh /k&jk&v&ea v&ud tuin&ka dk
 l&g&H&v&ud tuin&ads&v& wo m&Y&k&l fy, pyr&h g&v&v& mudk ik&jLif&jd feyu o&Lro ea
 ukuk tuin&ka dk gh ir&hd g& ; gh g&ly H&k&k&v&ka dk H&h g&amudsH&rrj H&h ukuk tuin&ka ea
 cl usokyh turk ds&v&v&v& me&Z&ko v&lg fop&kj]v&k"i; v&lg "k&lk; i l&ek&gr g&rk g&v&
 vr% tgk H&k&k&v&ka dk feyu g&rk g&og&k o&Lro ea fof&H&u tuin&ka ds ân; gh feyrs
 g&amudsH&ko&v&lg fop&kj&ka dk gh feyu g&rk g&srF&k f&H&ur&k&v&ea&f&Nih , drk og&k d&N
 T; knk v&/kd iR; {k g&smBr&h g&abl n&f'V l&sh&k&v&ka&ds l&æe v&kt l&cl&scM&sr&f&Z g&v&v&
 bu H&F&ka ea t&ks H&h H&kr&okl h Jn&A&k l&sluku djrk g& og H&kr&h; , drk dk l&cl&scM&k
 fl ik&h v&lg l&æ g&v&

- 1&d1/2 r&f&Z&fdl sdgrsg&\
- 1/4 k&2 H&k&k l&æ&ea&H&kr dh f&du fo"l&skrk&v&ka dk l&æe g&rk g&v&
- x1/2 y&f&kd usl cl&scM&k fl ik&h v&lg l&æ f&dl&sdgk g&v&
- 1/2 k&2 ufn; k& dh D; k fo"l&skrk g&v&
- 1/3 1/2 v&kt ds&n&lg eavl yh l&æe LFku d&ko l&k g&v&
- 1/p 1/2 1/w 1/x n& ; k&k dk mi ; D&r "H&rk&dl fyf[k, A
- 1/e 1/2 fuEufyf[kr l&elrin dk fox&g dj&ds l&ekl dk u&ke fyf[k, %
H&kr&okl h

12

ið 2 fuEufyf[kr d&ko; k&k dls i<dj i&n&sx, izul&dsM&rrj nft, A

8

t&ksl k&f&k Q&v&lad&sp&ya
 t&ks<ky i&kr&sg&h <y&v&
 og ft&ln&x&h D; k ft&ln&x&h t&ksf l QZ i&ku&h l h c&gh
 ge u&gh&l p r&e l p u&gh&
 l&æ k&j l&k&j v&neh dh p&ky n&f&k g&v&k p&f&dr&A
 ij >ka ds&n&f&ks&n&x&la&e&g&v&al H&h l; kl s&f&f&dr&A
 tc rd c&h g&Spr&uk&A
 rc rd ân; n&f&k l&s?k&uk&A
 rc rd u ek&v&k&k d&H&bl j&lg d&ks&gh e&H&h l g&h&
 l p ge u&gh&l p r&e u&gh&
 vius&an; dk l&R; vius&v&ki ged&ks [k&st&uk&A
 viusu; u dk uhj vius&v&ki ged&ks i&k&uk&A
 v&ld&k" k l&f&k n&f&k u&gh&

/kjr h i l hth gSdgh
ft l lsân; dksy feysgS/; s viuk rksogh
ge ughl p rē l p ughA
l p exj l 2kzghA

¼½ dfo fdl idkj dh ftlnxh dks l fkd ftlnxh ughækurk
½½ dfo vius vld vldksLo; agh i k l usdsfy, D; l adgrk gS
¾½ thou l 2kzeads syks fot; h gksrgS
¼½ dfo us ds s ykæadsthou dsegrRogh crk; k gS
[k.M&[k

i 0 3

¼d½ 'Kn dc in dk : i ysk gS\ 1
¼k½ ,d ;k vudl o.kā ls fufeŕ Lorl= ,oa l fkd bdkbz D;k dgykrh gS \
1
¾½ funzkuq kj okD; : i krj.k dlft, &
1- Eknv vk; k vls pyk x; kA ¼ jy okD; ½1
2- firkrth vk, vls ekrkrth pyh xba ſeJ okD; ½1
3- T; kgh cjl kr "kq ghZR; kgh ehsNrjh yxk yhA¼ l a dr okD; ½ 1

i 0 4

¼d½ fuEufyf[kr 'Knædk l ekl & foxg djrsgq l ekl dk ule fyf[k, A
1- ijh(kQy 1
2- uxjkt 1
¼k½ fuEufyf[kr 'Knædks l elr in : i eafy[kdj l ekl dk ule fyf[k, A
1- ck<+l silMŕ 1
2- rhu us g stl d ¾'lo½ 1
¾½ eglojædk okD; kA eai; kx dlft, &
1- vldk ij jnk iMek 1
2- dej dl ukA 1

i 0 5 fuEufyf[kr okD; kædks 'kq : i eafyf[k, &

1- ,d xezdi nll ih yft, A 1
2- Og dykdj vneh gA1
3- Og ykx dgk jgrk gA1
4- eal iek.k l fgr dgrk gA1

[k.M&x

i 0 6 fuEufyf[kr izulædsmRrj nft, &

¼d½ 26 tuojh 1931 dsfnu dksvej cukusdsfy, D; k D; k rS k j; k dh xba 2
¼k½ rrljk dh ryokj ds ckjs ea ykææ dk D; k er FkA
2

¾½ fQYe rhl jh dl e dk fuelzk fdl usfd; k FkA1

i 0 7 cMsHkæbz dsvuq kj thou dh l e> ds svkrh gS mnkj.k l fgr Li'V dja

5

i 0 8 fuEufyf[kr x|kæ dks i <dj i nlsx, izulædsmRrj nft, A

dkæ eml us ryokj fudkyh vls dñ fopkj djrk jgkA dkæ yxkrkj vfxu dh rjg c<+jgk Fkylx
l gemBA, d l lukvk l k f[kp x; kætc dæbz jgk u l w h rls dkæ dk "keu djus dsfy, ml ea
"kDr Hkj ml s /kjr h ea? kA fn; k vls rkdŕ l s ml s [kpus yxkAog il hus l sugk mBkAl c
?kjk, gq Fkæog ryokj dks viuh rjQ [kpus [kpus nj rd igp x; kA og gkQ jgk
FkAvpkud tgk rd ydhj f[kp xbz Fklogk, d njkj gks yxkækuls /kjr h nls VqdMæ ea c/ us

yxh gM,d xMxxMlgV I h xptusyxh vlg ydhj dhl h/k ea/kjrh QVrh gh tk jgh FkAnehi ds
vfire fl jsrd rrljk /kjrh dsekuls dkk eadkVrk tk jgk FkAl Hh 0; kclg glsmBÅ ykxlaus ,s
n"; dh dYiuk ughadh Fkjosfl gj mBÅ

1/2 rrljk dsdsk dk D;k dkj.k Fk\ 2
1/4 dkk ds "MUr djus dsfy, rrljk usD;k fd;k \ 2
1/2 iLr q xn; kdk ds ilB dk uke fyf[k, \ 1

i0 9
1/2 rli dfork dk e; Hko Li'V dft,A 2
1/4 dchj dsvu kj ds h ok.kh dk iz kx djuk plg, \ 2
1/2 rli dfork dsdfo dk uke fyf[k, \ 1

i0 10 'ioz insk eaiol * dfork dk ifrim; vius'knlæafyf[k,A
vFkok
'gfj vki gjls—* in ea ehjk us fdu fdu HDrka dk mnkj.k fn;k gS foLrkj I s fyf[k,A
5

i011xkp ds ykx Bkdijckjh ds ifr HDrHkouk I s Hjs FkLi'V dft,\
5

vFkok
gfjgj dkd dsegr vlg viumbz ,d gh Jskh ds D;kayxusyxs
[M& ?k

i0 12 fuEufyf[kr eal sfd I h ,d fo;k; ij vuBn fyf[k, & 10
1/2 nsk gekjk

- vudrk ea ,drk
 - ikdfrd n' ; @__rq;
 - [kuiku] oshkk]I kdfrd ,drk
- 1/4 eu dsgkjsgkj gjeu dsthrsthr
- fujk'k gh vl Qyrk dk dkj.k
 - vk'k gh I Qyrk dh dch
 - egki q "M@I Qy ykxladk mnkj.k
- 1/2 vkradokn
- vkradokn dk vFkz
 - dkj.k
 - iHko
 - I eL;k dk I ek/Mu

i0 13 izMukpk;Z dskifkuk i= fy[kdj [ky dm dh ; FkSpr 0; oLFk dh elx dft,A
5

vFkok
viuhjpuk izkf'kr djokusdsfy, 'ke; * if=dk ds lãknd egla; dsi= fyf[k,A
i0 14 vki fo |Fkz ifj'in ds lfo gÅ vlxkeh elg eagkus okys [kyfnol I s lãf'kr I puk fyf[k,A
5

i0 15 cktkj eavkzfglnh dh ubz if=dk I æf'kr foKkiu r\$kj dft,A
5